

Ιατρικές Επιστήμες

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

- 1.1 Η Ιατρική στην Προϊστορία
- 1.2 Η Ιατρική στους πρώτους πολιτισμούς
 - 1.2.1 Η ιατρική στην αρχαία Αίγυπτο
 - 1.2.2 Η ιατρική στην αρχαία Βαβυλώνα
 - 1.2.3 Η ιατρική στην Ινδία
 - 1.2.4 Η ιατρική στην αρχαία Κίνα
 - 1.2.5 Η ιατρική των αρχαίων Ινδιάνων της Αμερικής
- 1.3 Η ιατρική επιστήμη στον μεσαίωνα
- 1.4 Η Ιατρική στον 20ο αιώνα και στην Σύγχρονη Εποχή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ

- 2.1 Η Ιστορία Της Ψυχιατρικής
- 2.2 Ψυχιατρικές Κλινικές
- 2.3 Ψυχιατρικά Φάρμακα
- 2.4 Το Επάγγελμα του Ψυχίατρου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ

- 3.1.Χρήση Επαυξημένης Τρισδιάστατης Πραγματικότητας Τεχνολογίας σε Χειρουργικές Επεμβάσεις
- 3.2 Πρόληψη του ιού HPV
- 3.3 Τράπεζες Βλαστοκυττάρων
- 3.4Ανακάλυψη νέου οργάνου στο ανθρώπινο σώμα το οποίο πιθανόν καταπολεμά τον καρκίνο

4: Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

- 4.1 Άσκηση & Φυσική Δραστηριότητα
- 4.2 Τραυματισμοί στον Αθλητισμό – Φυσικοθεραπεία
- 4.3 Η Άθληση ως Φάρμακο
- 4.4 Παράνομες Ουσίες και Doping

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

- 5.1 Ιατρική και Θρησκεία στην Αρχαία Ελλάδα
 - 5.1.1 Προϊπποκρατική Περίοδος
 - 5.1.2 Ιπποκρατική Ιατρική
 - 5.1.3 Μεταϊπποκρατική Ιατρική
- 5.2 Η Επιρροή της Πίστης στην Υγεία
- 5.3 Η Συμβολή της Εκκλησίας στην Ιατρική Εκπαίδευση
- 5.4 Διαθρησκειακή Ιατρική

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ

- 6.1 Παραγωγή Φαρμάκων
- 6.2 Ο Φαρμακοποιός και ο Χώρος Εργασίας
- 6.3 Μελλοντικές Ανακαλύψεις στον Χώρο των Φαρμάκων
- 6.4 Παραγωγή Εναλλακτικών Φαρμάκων

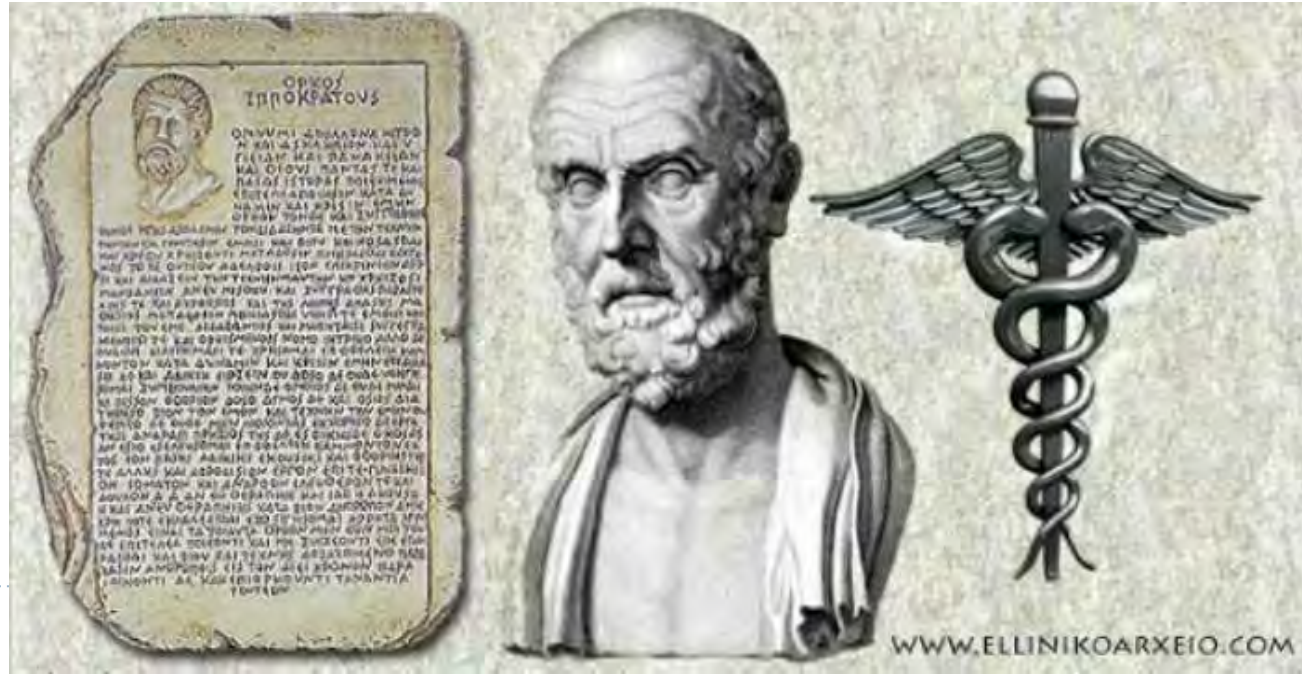
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

- 7.1 Βελονισμός
- 7.2 Βιοανάδραση
- 7.3 Φυτοθεραπεία

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄ - ΕΙΚΟΝΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

1.1 Η Ιατρική στην Προϊστορία

Η διάγνωση βασιζόταν στην ικανότητα του θεραπευτή να εντοπίσει και να ερμηνεύσει τις εκδηλώσεις της νόσου χρησιμοποιώντας τις αισθήσεις του:

διάγνωση → θεραπεία

Όραση

Ακοή

Αφή

Γεύση

Όσφρηση

Πάθηση

απλή

σοβαρότερη

ιδιαίτερη τεχνική

πρόσωπο του καλυμμένο

χόρευε

μαγικά ειδώλια

ισχυρά μυρωδικά και βότανα

ψιθύριζε ξόρκια

1.1 Η Ιατρική στην Προϊστορία

Τρυπανισμός → Λίθινη εποχή (20.000 π.Χ.)

Οι «νευροχειρουργοί» άνοιγαν οπές στα οστά του κρανίου πιθανότατα με σκοπό **την απομάκρυνση των κακών πνευμάτων** και την **αντιμετώπιση ψυχικών διαταραχών**, των **ημικρανιών** ή της **επιληψίας**

1.2 Η Ιατρική στους πρώτους πολιτισμούς

Μάγος-ιερέας

Ήταν συγχρόνως και γιατρός

Η ιατρική των φυλών αυτών ήταν **μαγική** και **ιερατική**

Αιγύπτιοι

Βαβυλώνιοι

χειρουργικές επεμβάσεις

επίσχεση αιμορραγιών με πίεση

καισαρικές τομές

ακρωτηριασμούς

αφαίρεση βελών

1.2 Η Ιατρική στους πρώτους πολιτισμούς

Αίγυπτο → Νείλος → 6000 π.Χ. → υπογονιμότητα και την αντισύλληψη

Βαβυλώνα → Θρησκεία → Αστρολογία → Απόδοση ασθενειών και επιδημιών στην οργή των θεών ή σε κακά πνεύματα

Ινδία → Βεδικό πολιτισμό → Δράση ορισμένων φαρμακευτικών φυτών

Αρχαία Κίνα → διαγνωστικοί κανόνες → θεραπευτικές τεχνικές

Ινδιάνοι της Αμερικής → Ιατρική ικανή να συγκριθεί με αυτή των μεγάλων αρχαίων πολιτισμών

1.3 Η ιατρική επιστήμη στον μεσαίωνα

Ιπποκράτης

έργα του Γαληνού

Το Κοράνι απαγόρευε πολύ αυστηρά τις νεκροτομές

Στασιμότητα ανατομικών μελετών

Αναγέννηση

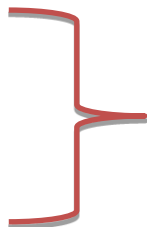

μεγαλύτερη γνωριμία με την αρχαία ιατρική

πρώτη ιατρική σχολή

Σαλέρνο της νότιας Ιταλίας

τον 9ο αιώνα σε μοναστήρι

Schola Medica Salernitana

1.4 Η Ιατρική στον 20ο αιώνα και στην Σύγχρονη Εποχή

βιοχημεία

κυτταρολογία

ιατρική φυσική

απεικονιστικές τεχνικές

εμβολιασμός

Σύγχρονη Ιατρική

Οι πρόοδοι της ιατρικής βοήθησαν ιδιαίτερα τα στρατεύματα των Συμμάχων κατά τον **Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο**

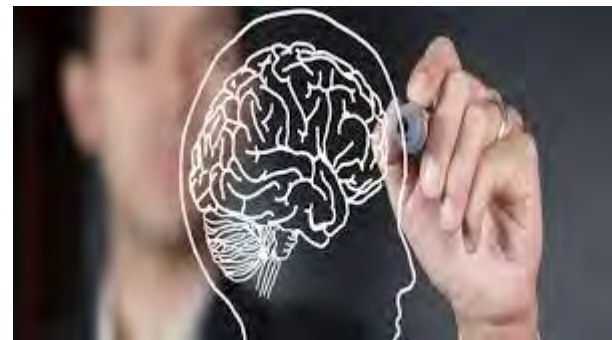

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ

2.1 Η Ιστορία Της Ψυχιατρικής

- Τρυπανισμός
- Σαμανισμός
- Θρησκευτικές, δαιμονικές κα μαγικές ιδέες

▪ Οι ψυχικά ασθενείς κλείνονταν στις φυλακές και καίγονταν σαν μάγοι

▪ Φιλοσοφικές - εμπειρικές θεωρίες

▪ Philippe Pinel → ψυχοφαρμακολογία

2.2 Ψυχιατρικές Κλινικές

Ο ψυχίατρος εκτελεί

- ▶ εξέταση πνευματικής κατάστασης και μια σωματική εξέταση
- ▶ μετρήσεις νευροαπεικόνισης
- ▶ τεστ προσωπικότητας ή διανοητικά τεστ.

Οι όροι, οι προϋποθέσεις και διαδικασία για την ίδρυση, λειτουργία και μεταβίβαση ιδιωτικών κλινικών είναι μια ιδιαίτερα χρονοβόρα διαδικασία → 37 άρθρα διαμορφώνουν την ανάλογη νομοθεσία

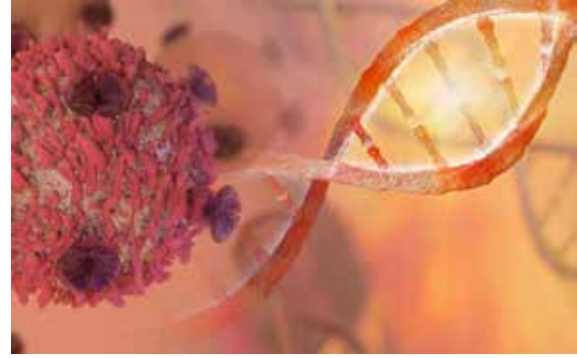

Περιορισμένος αριθμός ψυχιατρικών κλινικών

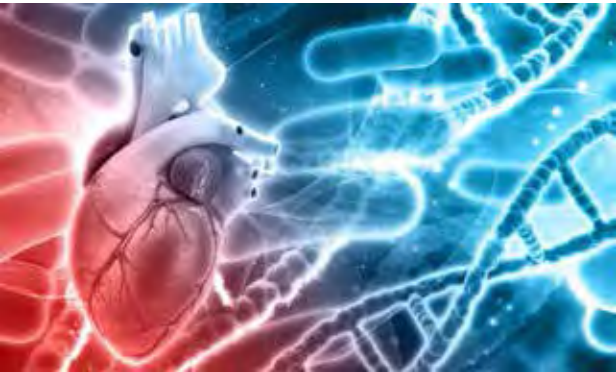
2.3 Ψυχιατρικά Φάρμακα

- ▶ Τα αντιψυχωσικά φάρμακα
- ▶ Τα αγχολυτικά φάρμακα
- ▶ Τα αντικαταθληπτικά φάρμακα
- ▶ Τα υπνωτικά
- ▶ Τα φάρμακα που καταπολεμούν τη μανία και τη διπολική διαταραχή.
- ▶ Τα φάρμακα που χορηγούνται για απεξάρτηση από διάφορες βλαβερές εθιστικές ουσίες για τον ανθρώπινο οργανισμό
- ▶ Τα ψυχιατρικά φάρμακα κατά της βουλιμίας

Το επάγγελμα του ψυχιάτρου διαφέρει από εκείνο του ψυχολόγου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Σύγχρονες ανακαλύψεις

3.1.Χρήση Επαυξημένης Τρισδιάστατης Πραγματικότητας Τεχνολογίας σε Χειρουργικές Επεμβάσεις

Ένα σύστημα επαυξημένης πραγματικότητας παρέχει στον χειρουργό επεξεργασμένα με υπολογιστή δεδομένα απεικόνισης σε πραγματικό χρόνο μέσω ενός ειδικού υλικού και λογισμικού

Χρήση οθονών
Προβολέων
Κάμερας
Ιχνηλατών
Έξυπνα γυαλιά
Άλλου ειδικού εξοπλισμού

3.2 Πρόληψη του ιού HPV

ΤΟ ΕΜΒΟΛΙΟ

Κυκλοφορούν **2** εμβόλια σε όλο τον κόσμο

τα οποία προστατεύουν από το **~70%** των καρκίνων του τραχήλου.

Το ένα από αυτά προστατεύει και από το **~90%** των κονδυλωμάτων.

ΕΝΔΕΙΞΗ: ΑΝΤΡΕΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ 9-26 ΕΤΩΝ

Στην ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ, το εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμού πρακτικά εξαφάνισε τα κονδυλώματα σε 4 χρόνια

Παρέχουν προστασία και σε μεγαλύτερης ηλικίας γυναίκες και άντρες ακόμα και αν έχουν ήδη νοσήσει

Για κάθε **130** εμβολιασμούς

ΠΡΟΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ
1 καρκίνος
τραχήλου

και για κάθε **13** εμβολιασμούς

ΠΡΟΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ
1 εμφάνιση
κονδυλωμάτων

! Το ποσοστό των ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ήταν μικρότερο από το μέσο όρο των άλλων εμβολίων

Ο HPV είναι ένας ιός που βασίζεται στο DNA και μολύνει το δέρμα και τις βλεννογόνους μεμβράνες των ανθρώπων και ορισμένων ζώων

Ένας ιός
με πάνω
από...

150 τύπους

} **40** σχετίζονται
με το σεξ
(περίπου)

ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ, ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΥΠΟ

ΚΟΝΔΥΛΩΜΑΤΑ Ή ΚΑΡΚΙΝΟ

ΘΑ ΜΟΛΥΝΘΟΥΝ ΚΑΠΟΙΑ ΣΤΙΓΜΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥΣ

ΣΥΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ
πιο ισχυρά και από το κάπνισμα

ΠΡΟΣΒΑΛΛΕΙ ΚΥΡΙΩΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ
λόγω εντονότερης σεξουαλικής
δραστηριότητας

3.3 Τράπεζες Βλαστοκυττάρων

Βλαστικά κύτταρα

εμβρυϊκά βλαστικά κύτταρα που απομονώνονται από την εσωτερική κυτταρική μάζα των βλαστοκύστεων

ενήλικα βλαστικά κύτταρα που βρίσκονται στους ιστούς των ενηλίκων

Στην Ευρώπη, σήμερα, λειτουργούν συνολικά 206 τράπεζες βλαστοκυττάρων

Χωρίζονται σε δημόσιες και ιδιωτικές

Σκοπός της διαδικασίας αυτής είναι οι ομφαλικές μονάδες που **συλλέγονται, επεξεργάζονται και καταψύχονται** στη Δημόσια Τράπεζα να γίνουν **δεκτές για μεταμόσχευση**

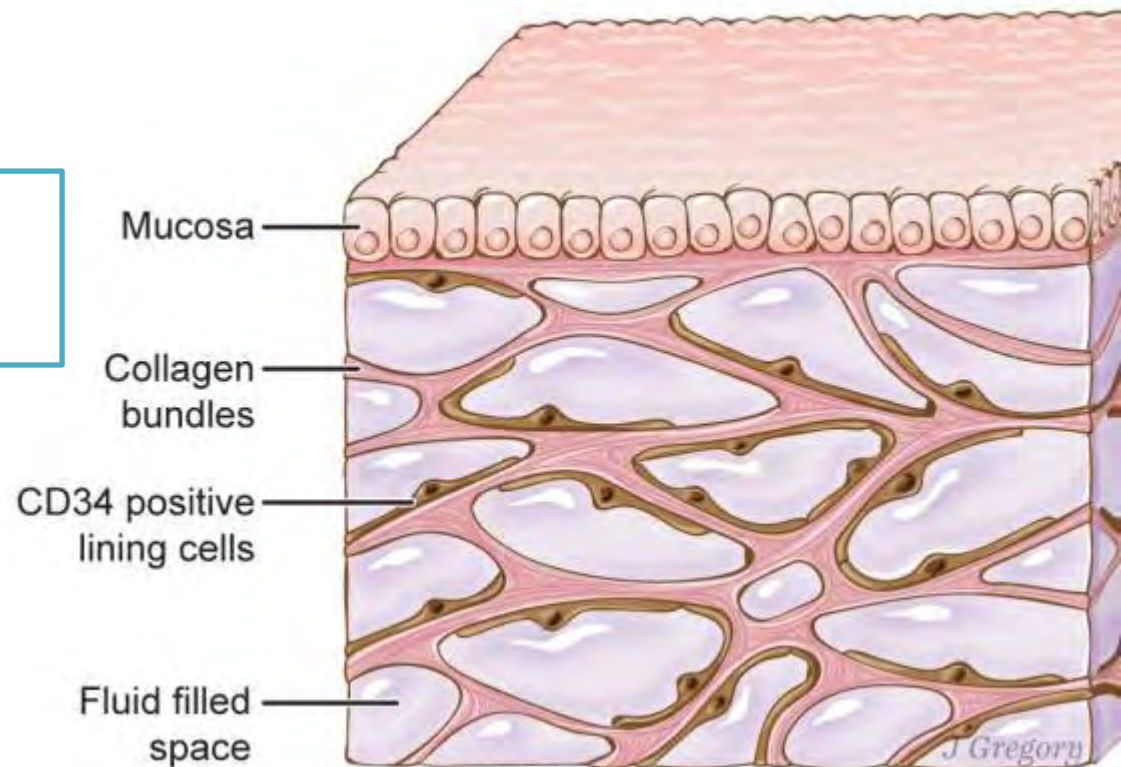

3.4 Ανακάλυψη νέου οργάνου στο ανθρώπινο σώμα το οποίο πιθανόν καταπολεμά τον καρκίνο

Το όργανο απαρτίζεται από ένα δίκτυο καναλιών μεταφοράς υγρών μέσα στο σώμα.

Η ανακάλυψη του οργάνου έγινε με τη βοήθεια ενός συνεστιακού ενδομικροσκοπίου λέιζερ, το οποίο βλέπει τους ζωντανούς ιστούς»

Χρησιμοποιείται από τα καρκινικά κύτταρα για την εξάπλωσή τους

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η Ιατρική στον Χώρο του Αθλητισμού

4.1 Άσκηση & Φυσική Δραστηριότητα

Οι άνθρωποι που είναι φυσικά δραστήριοι ζουν περισσότερο και έχουν μικρότερη συχνότητα παθήσεων

Χαμηλότερα επίπεδα θνησιμότητας, και προσβολής από συγκεκριμένους τύπους καρκίνου, εμφάνισης καρδιαγγειακών νοσημάτων, διαβήτη, υπέρτασης, συμπτωμάτων κατάθλιψης, αυξημένη μακροζωία και πιθανά έχουν λιγότερες πιθανότητες για εμφάνιση πόνων στη μέση, παχυσαρκία και οστεοπόρωση

Τα παιδιά και οι έφηβοι που παίρνουν μέρος σε τακτική φυσική δραστηριότητα έχουν πνευματική, ψυχολογική και σωματική υγεία

4.2 Τραυματισμοί στον αθλητισμό – Φυσικοθεραπεία

Μυοσκελετικοί τραυματισμοί

ΘΛΑΣΗ

Κάταγμα/Διάστρεμμα δηλαδή το σπάσιμο του οστού ή του χόνδρου.

Διακρίνεται σε:

- α) ανοιχτό, εάν έχει ανοίξει πληγή
- β) κλειστό, εάν δεν έχει ανοίξει πληγή
- γ) τέλειο, εάν το οστό έχει σπάσει τελείως
- δ) ατελές, εάν το οστό δεν έχει σπάσει τελείως.

ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

4.3 Η άθληση ως φάρμακο

- Διατηρεί τα οστά σε καλή κατάσταση
- Αυξάνει την ευελιξία και τη δύναμη των μυών
- Καταπολεμάει αποτελεσματικά το άγχος
- Προστατεύει από πολλές ασθένειες και νοσήματα

Θεραπεία της κατάθλιψης

Αγύμναστοι άνθρωποι → 75%

Όσοι βρίσκονται κάπου στη μέση από πλευράς σωματικής άσκησης, έχουν 25% πιθανότητες

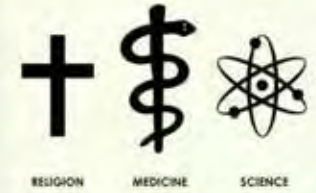

4.4 Παράνομες ουσίες και doping

Το doping είναι μια ουσία που είναι **βλαβερή** για την υγεία των αθλητών που την δέχονται και είναι ικανή να **αυξήσει** την απόδοσή τους.

- Χοριακή Γοναδοτροπίνη
- Ερυθροποιητίνη
- Κορτικοτροπίνες
- Αυξητική ορμόνη
- Ινσουλίνη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

5.1 Ιατρική και Θρησκεία στην Αρχαία Ελλάδα

Το κύριο κοινό χαρακτηριστικό με την Ιατρική της σύγχρονης εποχής είναι, ότι η ελληνική Ιατρική μέσα από την πορεία της των χιλίων και πλέον χρόνων κατόρθωσε να απαλλαγεί από τις δεισιδαιμονίες και τις προκαταλήψεις

1. Προϊπποκρατική, εκτείνεται μέχρι τον 5ο π.Χ. αιώνα.

Εξασκούνταν η εμπειρική Ιατρική, η μαγική και η ιερατική και τέλος η επιστημονική Ιατρική

2. Ιπποκρατική, από τον 5ο π.Χ. μέχρι τον 3ο π.Χ. αιώνα.

Είχε ορισμένα θεμελιώδη χαρακτηριστικά πάνω στα οποία χτίστηκε η σύγχρονη Ιατρική.

Απελευθέρωσε την Ιατρική από τις δεισιδαιμονίες και τη μαγεία και τόνισε ότι οι ασθένειες έχουν φυσικά αίτια. Έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην παρατήρηση της πορείας της ασθένειας

3. Μεταϊπποκρατική, από τον 3ο π.Χ. μέχρι το 2ο μ.Χ. αιώνα.

Η μεγάλη πρόοδος της Σχολής συντελέστηκε στην Ανατομία και τη Φυσιολογία χάρη στη συστηματική άσκηση της Νεκροτομίας

5.2 Η Επιρροή της Πίστης στην Υγεία

Παρηγοριά

Ανακούφιση

Γαλήνη

Πλασέμπο

Άγιοι θεραπευτές

Θαύματα

Τάματα

«Η λύπη κοιτάζει πίσω. Ο φόβος κοιτάζει τριγύρω.
Η πίστη κοιτάζει ψηλά», Ralph Waldo Emerson

5.3 Η Συμβολή της Εκκλησίας στην Ιατρική Εκπαίδευση

Ο Χριστιανισμός εξυψώνει την ιατρική επιστήμη επειδή ασχολείται με τον άνθρωπο και τον υπηρετεί από την αρχή ως το τέλος της ζωής του.

&

Φιλανθρωπικό έργο

Στέκεται κοντά στον ασθενή, μετριάζει τη μοναξιά του, περιορίζει το άγχος του, διασκεδάζει τη δυσθυμία του με σεβασμό πολύ προς το πρόσωπό

5.4 Διαθρησκευτική Ιατρική

Οι σύγχρονες ιατρικές πρακτικές πολλές φορές έρχονται πολλές φορές σε σύγκρουση με τις θρησκευτικές πεποιθήσεις πολλών ατόμων.

Υπάρχουν θρησκείες και δημιουργούνται αιρέσεις, οι οποίες **απαγορεύουν** ή **επιβάλλουν** στους πιστούς την υποβολή τους σε κάποια ιατρική διαδικασία .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Φαρμακευτική

6.1 Παραγωγή Φαρμάκων

Στην Ελλάδα ο φαρμακευτικός κλάδος αποτελούσε ένα μεγάλο μέρος της οικονομικής ανάπτυξης, καθώς εφαρμόζε όλες τις πρωτοποριακές και σύγχρονες πρακτικές σε παγκόσμιο επίπεδο. Ωστόσο τα τελευταία χρόνια αυτός ο κλάδος παρουσιάζει κάμψη λόγω οικονομικών δυσκολιών.

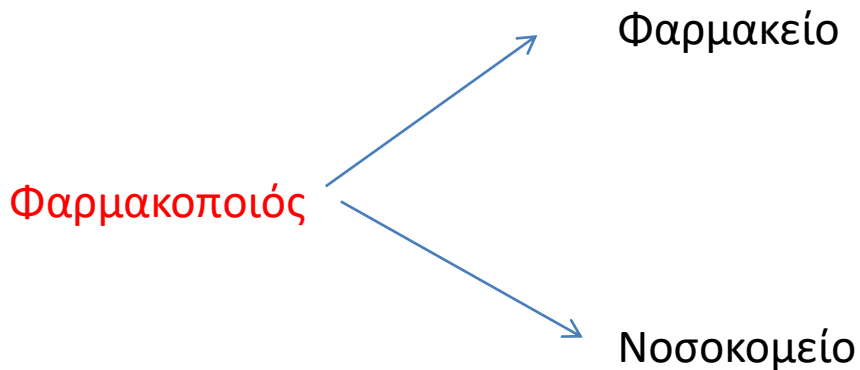
Τα ορφανά φάρμακα είναι σκευάσματα ειδικά διαμορφωμένα για τη διάγνωση, πρόληψη, και θεραπεία σπάνιων νόσων, που είναι σοβαρές και σε πολλές περιπτώσεις απειλητικές για την ανθρώπινη ζωή.

Τα φαρμακευτικά φυτά είναι πολύ γνωστά από την αρχαιότητα, καθώς όταν δεν υπήρχε η δυνατότητα παραγωγής φαρμάκων, οι άνθρωποι στρέφονταν σε αυτά, και για αυτό το λόγο θα αποτελούν πάντα έναν τρόπο θεραπείας, εναλλακτικό των φαρμάκων που παράγουμε

6.2 Ο Φαρμακοποιός και ο Χώρος Εργασίας

Φαρμακοποιός είναι ο επιστήμονας υγείας που κατέχει πλήρεις γνώσεις φαρμακοθεραπείας, φαρμακευτικής χημείας, αλληλεπιδράσεων φαρμάκου-φαρμάκου και φαρμάκου τροφών καθώς και της σύγχρονης φαρμακευτικής τεχνολογίας.

6.3 Μελλοντικές Ανακαλύψεις στον Χώρο των Φαρμάκων

Μοριακής βιολογίας

Χρονοβόρα διαδικασία

Χαμηλή αποτελεσματικότητα

Αυξημένο κόστος

- Ανακάλυψη νέων φαρμακευτικών προϊόντων
- Προκλινικός Έλεγχος
- Προκλινική φάση
- Κλινική φάση
- Έγκριση
- Μετεγκριτικός έλεγχος.

6.4 Παραγωγή Εναλλακτικών Φαρμάκων

Χρήση γενοσήμων, δηλαδή φαρμάκων που αντικαθιστούν τα πρωτότυπα αλλά έχουν την ίδια βασική ουσία με αυτά

Υπάρχει μεγάλη **προοπτική προόδου** για τη φαρμακολογία καθώς υπάρχει πλήθος φυτών, ζώων και μικροοργανισμών οι οποίοι δεν έχουν μελετηθεί και από αυτούς θα μπορούσαν να προκύψουν πολλοί συνδυασμοί αποτελεσματικών φαρμάκων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Εναλλακτική Ιατρική

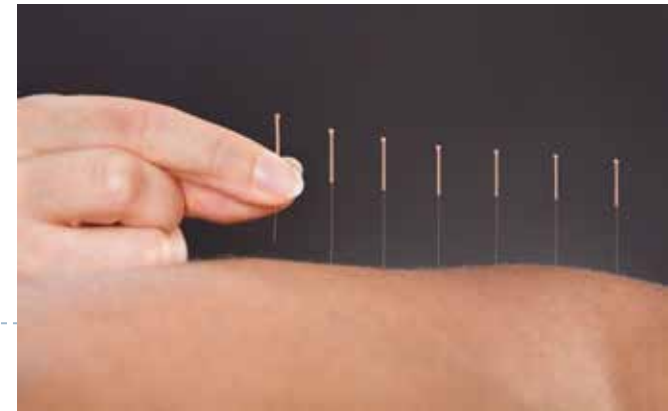
7.1 Βελονισμός

Κίνα

Ο βελονισμός έχει τις θεωρητικές του ρίζες στην θεωρία του Γιν και του Γιαν, των δύο αρχέγονων δυνάμεων του σύμπαντος

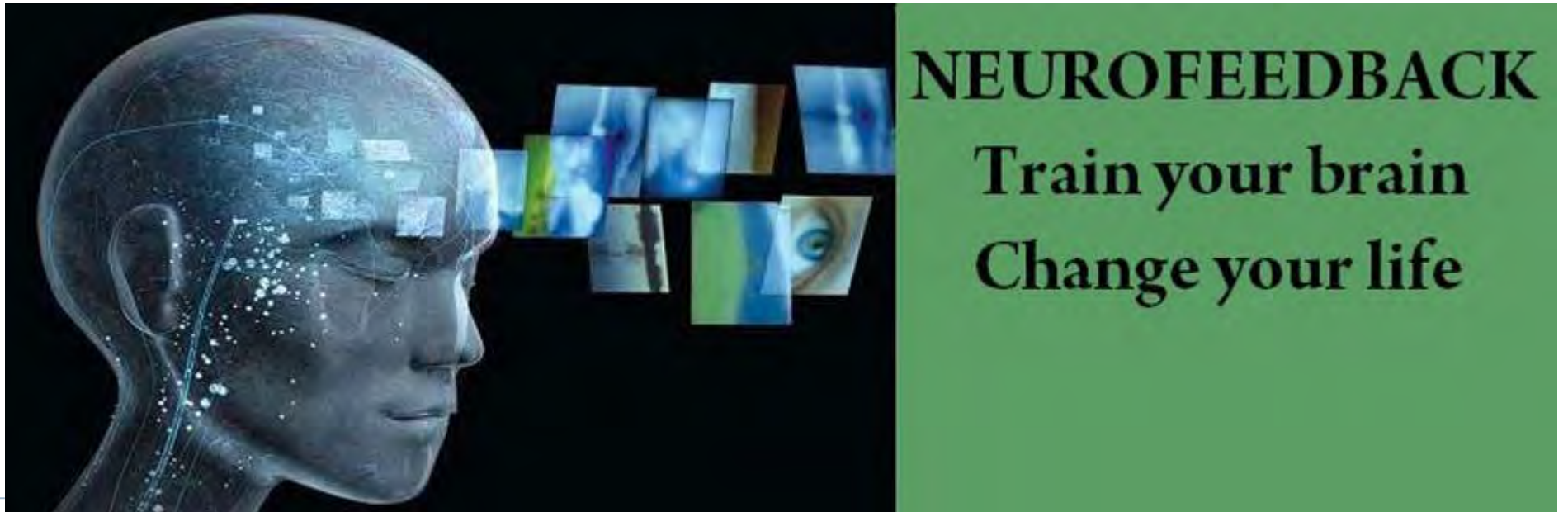
- Επώδυνες παθήσεις
- Ψυχοσωματικά νοσήματα
- Παραλύσεις και παρέσεις
- Αναπνευστικές παθήσεις
- Νευρολογικές παθήσεις
- Παθήσεις της στοματικής κοιλότητας
- Μυοσκελετικές παθήσεις
- Οφθαλμικές παθήσεις
- Γαστρεντερικές παθήσεις

Βασίζεται στην θεωρία της βιοενέργειας που έχει το ανθρώπινο σώμα

7.2 Βιοανάδραση

Βιοανάδραση (biofeedback) ονομάζεται η μέθοδος με την οποία διδάσκεται ο έλεγχος μερικών από αυτές τις βιολογικές λειτουργίες του σώματος, με τη βοήθεια ειδικών μηχανημάτων που τις καταγράφουν.

7.3 Φυτοθεραπεία

Η φυτοθεραπεία είναι η επιστήμη η οποία εφαρμόζει την επιστημονική έρευνα στην εύρεση και επιβεβαίωση των ευεργετικών ιδιοτήτων των φυτών σε διάφορα καθημερινά προβλήματα υγείας, χωρίς ιδιαίτερες αντενδείξεις και παρενέργειες.

Η χρήση των φυτών ή βοτάνων για φαρμακευτική θεραπεία έχει ξεκινήσει από την αρχαιότητα καθώς πολλοί θεωρούσαν πως τα φυτά είχαν κρυμμένες μαγικές και θεραπευτικές ικανότητες.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ

Η ασθένεια είναι ο πιο πειστικός γιατρός. Στην καλοσύνη και στη σοφία δίνουμε μόνο υποσχέσεις. Στον πόνο υπακούμε.

[Μαρσέλ Προυστ, 1871-1922, Γάλλος συγγραφέας](#)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1/3

1. Ελληνόγλωσση

1. Βαμβακοπούλου, Δ. (2018). Εκτίμηση της εργασιακής ικανοποίησης και των επιπέδων στρες σε δείγμα Ελλήνων φαρμακοποιών.
2. Βικιπαίδεια (2018). Φαρμακοποιός και αγορά εργασίας.
3. Βλάχου, Ν. (2015). Ο ρόλος και η σημασία των βλαστοκυττάρων ως μοσχεύματα ζωής.
4. Καράβης, Γ. (1985). Βελονισμός. Αθήνα: Β.Λ. Γεωργιάδης.
5. Καράβης, Μ. (2006). Ο δρόμος του βελονισμού. Αθήνα: ΙΤΜΕ.
6. Κρητικού, Χ. (2017). *Ορφανά φάρμακα-σπάνιες παθήσεις* (Doctoral dissertation).
7. Μακρή, Μ. (2017). Ηθικά και νομικά ζητήματα της χρήσης των βλαστοκυττάρων. *Επίκαιρα νομικά θέματα και αναλύσεις*, 1(8), 5.
8. Μέγγος, Σ. (2011). Marketing υπηρεσιών υγείας. Η περίπτωση των ελληνικών ιδιωτικών νοσοκομείων.
9. Μερεμέτη, Μ. Ε., & Μπαρούμα, Χ. (2015). Γενόσημα φάρμακα.
10. Μπενίση, Κ. (2015). Το νομικό θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης βλαστικών κυττάρων.
11. Μπουρτσουκλή, Ι. (2015). Τράπεζες ομφαλοπλακουντιακού αίματος στην Ευρώπη.
12. Νταϊλιάνας, Α. (1996). Λειτουργική μελέτη του πνευλικού εδάφους σε ασθενείς με δυσκοιλιότητα (Doctoral dissertation).
13. Παναγιωτοπούλου, Α. (2017). Η άποψη των στελεχών των φαρμακευτικών εταιρειών στην Ελλάδα για τη φαρμακογονιδιοματική (doctoral dissertation)
14. Σπανάκης, Μάριος (2012). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), Φαρμακοκινητικές αλληλεπιδράσεις φαρμάκων με φυτοθεραπευτικά σκευάσματα.
15. ΤΖΑΚΗ, Μ. (2017). ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ-ΠΕΛΑΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΟΥΣ.
16. Τσιονιάς, Β. (2017). Οικονομική έρευνα στο χώρο λειτουργίας του φαρμακείου (Doctoral dissertation).
17. Τσότρα, Μ., & Ραπτοτασίου, Δ. (2013). Βελονισμός και αισθητική (Doctoral dissertation).
18. Φούντα, Π. (2015). Ανάπτυξη δημόσιας τράπεζας φύλαξης ομφαλοπλακουντιακού αίματος: θεματα διοίκησης και διαχείρισης (Master's thesis).
19. Φαρμάκης, Κ. (2012). *Τάσεις και προοπτικές φαρμακευτικής αγοράς-καινοτόμα φάρμακα* (Doctoral dissertation).

2. Ξενόγλωσση

20. BIOFEEDBACK, D. (2008). Biofeedback: an overview in the context of heart-brain medicine. *Cleveland Clinic Journal of Medicine*, 75, S31.
21. Pomeranz, B. & Stux, G. (1989). *Scientific bases of acupuncture*. Germany: Springer-Verlag
22. Singer, Charles και E. Ashworth Underwood: *A Short History of Medicine*, 2η έκδ., 1962
23. Weatherall, Miles: *In Search of a Cure: A History of Pharmaceutical Discovery*, 1990

3. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- <http://www.eng.ucy.ac.cy/cpitris/courses/ECE001/Notes/Ch01-2005.pdf>
- https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/3024/1/02_chapter_01.pdf
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82#%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%8A%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE
- <http://www.isth.gr/images/uploads/07-1-MALOYTAS.pdf>
- <https://www.naftemporiki.gr/story/881661/anadromi-stin-istoria-tis-iatrikis>
- http://nestor.teipel.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/12445/SDO_DMYP_00408_Medium.pdf?sequence=1
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82
- http://historymed.blogspot.com/2008/08/blog-post_16.html
- http://www.nhs.gr/index.php?option=com_lessons&id=103&lsid=350&Itemid=305
- <https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/105-5.pdf>
- <https://www.politeianet.gr/books/97861882878226-grant-edward-ropi-ta-themelia-tis-sugchronis-epistimis-ston-mesaiona-264581>
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82
- <https://char-koumanakos-gr.webnode.gr/news/i-iatriki-ton-mesaiona/>
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE>
- https://www.researchgate.net/profile/Nikos_Stavarakakis/publication/286461325_The_therapeutic_use_of_sport_during_the_byzantine_period/links
- <http://www.ygeiaonline.gr/ta-panta-gia-tin-ygeia/iatrikes-eidiseis>
- <http://www.med.auth.gr/article/dpms-athlisi-kai-ygeia-0>
- <http://gym-thour.mes.sch.gr/athlisi%20kai%20ygeia.html>
- <https://www.epithimies.gr/%CE%B5%CF%85-%CE%B6%CE%B7%CE%BD/%CE%AC%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%83%CE%B7>

3. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- <https://enallaktikidراسi.com/2017/02/fytotherapeia-anupervliti-dynami-therapeutikwn-fytwn/>
- <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/27628>
- <https://www.pharmamanage.gr/%CF%84%CE%BF-%CE%B5%CF%80%CE%AC%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BC%CE%B1/240-%CE%B7-%CF%86%CF%85%CF%84%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%80%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B9-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BF%CF%80%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%86%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CE%AF%CE%BF#inline-auto151>
- <https://www.yo.gr/%CF%86%CF%81%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%AF%CE%B4%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%B3%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%AF%CE%BA%CE%B1%CE%B5%CE%BC%CE%BC%CE%B7%CE%BD%CF%8C%CF%80%CE%B1%CF%85%CF%83%CE%B7/192%CE%B3%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%AF%CE%BA%CE%B1%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%86%CF%85%CF%84%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%80%CE%B5%CE%AF%CE%B1>
- <https://bit.ly/2R7Fa10>
- https://www.google.gr/search?q=%CE%B2%CE%B9%CE%BF%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B7&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwicwKbKkoLfAhUombQKHc9CDQAQ_AUIDigB&biw=1094&bih=506#imgrc=OjGpTcnbva3mCM
- https://www.google.gr/search?q=%CE%B2%CE%B9%CE%BF%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B7&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiK6PHOm4LfAhWOJIAKHwqAAD8Q_AUIDigB&biw=1094&bih=506&dpr=1.25#imgrc=x7ztNPfoT-CTgM
- https://ja.pngtree.com/freepng/ginseng_63494.html
- <https://www.bio-infos-sante.fr/rhodiola-contre-stress-emotionnel%E2%80%89>
- <https://www.adler-apotheke-hh.de/aktuelles/echinacea/>
- https://vi.wikipedia.org/wiki/T%E1%BA%ADp_tin:Oenothera_elata_hookeri_1.jpg
- <https://www.indiamart.com/proddetail/ginkgo-biloba-capsules-11670287312.html>
- www.newsbeast.gr/health/arthro/311343
- <https://www.eof.gr/>

